

ОБВАЛ ФОНДОВОГО РИНКУ У 2020 РОЦІ: ПРИЧИНИ ТА ОСОБЛИВОСТІ

Початок 2020 року відзначився рядом трагічних випадків. Ініціатором більшості цих випадків став новий вірус під назвою Covid-19. Вплив він має, безпосередньо, на людське життя, проте опосередковано він впливає на всі процеси людського та державного життя. Кожна розмова по телефону з друзями або рідними включає в себе обмін інформацією про даний вірус, і на разі, неможливо уникнути новини про нього, або про речі, на які він поширюється, чи то політика, чи то медицина, чи то економіка. Мета цієї роботи – наголосити на останньому, висвітлюючи події, які відбулися усередині березня на світових фондових біржах, або ж, що потім стали називати як «початком нової кризи», або ж «обвалом фондового ринку 2020 року» пояснити її причини, наслідки та порівняти з другими обвалами.

Днем обвалу прийнято вважати 9 березня, 2020 року, коли показник біржової діяльності і стану економіки Dow Jones Industrial Average впав на рекордну відстань. На жаль, це було не останнє падіння, воно супроводжувалось іще двома стрімкими падіннями 12 та 16 березня.

Як ми вже зазначили, однією з причин паніки – світовий страх перед розповсюдженням вірусного захворювання. Covid-19 розпочав свій шлях у пізньому 2019 році у Китаї, після чого швидкими темпами почав розповсюджуватись по світу. Як правило, такі події погрожують стабільності будь-якій економіці, а у випадку нестабільності, інвестори бажають забирати свої поточні вклади у акції компаній і зберігати на своїх рахунках, або ж вкладати їх у так-звані *safe-haven assets*. Тобто, такі активи, які будуть зберігати свою вартість у випадку рецесії або кризи. Найпопулярніші з таких активів – дорогоцінні метали, типу золота, цінні папери держав, за звичай – це цінні папери казначейства США (*US Treasury Bonds*), до того ж, останнім часом, криптоактиви почали розглядати як *safe-haven asset*, проте 9 березня ціни на крипторинку постраждали такою самою мірою, як і ціни на фондовому. Повертаючись до фондового ринку, підсумовуючи, можна сказати, що інвестори, через страх нестабільності, викликаний вірусом, почали продавати свої акції, тим самим понижуючи їх вартість.

Додаючи, можна наголосити про другу причину – падіння цін на нафту, яке було викликане ініціацією Саудівською Аравією цінової війни з Росією, яка, власне, була наслідком відмови Росії щодо пропозиції ОПЕК скоротити видобуток нафти внаслідок падіння попиту на неї, це й спричинило колосальне падіння цін. 9 березня, ціна натуральної нафти (*Crude oil*) впала на 26%, а ціна сорту нафти «Брент» впала на 24% до 31.13 USD за барель. Як наслідок, падіння цін на нафту потягли за собою зниження вартості акцій енергетичних компаній-гігантів, таких як *ExxonMobil* та *Chevron*, ціни їх акцій впали близько на десяту частину, а акції компанії *BP* постраждали найбільше – ціни впали на близько 20%.

Також, можна виокремити і третю причину – циклічність економіки. Останній раз світова економіка зазнала такого значущого удару у 2008 році. Господарські кризи, які виникають від коливання інвестиційної діяльності мають період від одного до 12 років, тому не дивно, що саме цього року відбувся спад продуктивності світової економіки. За статистикою та макроекономічними теоріями, він мав би відбутися саме у цьому проміжку історії.

Продовжуючи, обвал ринку почався 9 березня 2020 року, показник Dow Jones впав на 7.79%, що деякі назвали Чорним Понеділком 2020 року, через три дня, 12 березня, цей самий

показник, після двох днів відновлення знову провалився, але тепер на 9.99% і останнє його найбільше падіння сталося 16 березня, коли показник впав на 12.93%, це падіння перевищило те падіння, яке в історії ми називаємо обвалом фондової біржі 1929 року, або ж Чорним Понеділком 1929 року, яке передувало Великій Депресії. Вважається, що лише падіння ринку у жовтні 1987 року являється гіршим, ніж обвал цього року.

Як правило, падіння фондового ринку означає початок рецесії. Як ми вже зазначили вище, інвестори продають акції компаній та вкладають гроші у короткострокові цінні папери казначейства. Що тут цікаво, це те, що спостерігається інверсія кривої дохідності (*inverted yield curve*) – це коли дохідність за короткостроковими паперами перевищує дохідність довгострокових паперів, така аномальна ситуація з американськими цінними паперами, як показує історія, прогнозує рецесію. До того ж, сама дохідність цих цінних паперів рекордно мала, аде значна частина інвесторів переходять з акцій на державні бонди, а підвищений попит зменшує їх дохідність.

Таким чином, цей обвал став історичним. На жаль, пройшло досить малу часу, аби оцінювати його наслідки на економіку, їх, у повній мірі, ми зможемо проаналізувати через пів року, а то й більше, проте вже сьогодні можна сказати, що даний обвал вплинув на акції компаній, а отже і на їх майбутню продуктивність, також на доходи багатьох інвесторів, особливо тих, хто тримали свої життєві статки у фондовому ринку. Найтрагічніша можлива ситуація, якщо цей обвал передуватиме кризі, подібно до обвалу 1929 року. Проте, на разі, є важливіші проблеми, аніж падіння економіки – світова пандемія, яка забиравала життя майже 50 тисяч осіб, не вщухає і невідомо коли саме їй настане кінець. Зараз світові лідери мають об'єднатись для подолання пандемії, і вже потім вирішувати проблеми економічного характеру.

Список використаних джерел:

1. Amadeo K. How does the 2020 Stock Market Crash Compare with Others? Available at: <https://edition.cnn.com/2020/03/08/investing/oil-prices-crash-opec-russia-saudi-arabia/index.html>.
2. Кухта П. В. Кризи, їх причини та наслідки. Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1439>
3. BP Stock Chart. Available at: <https://www.tradingview.com/symbols/NYSE-BP/>
4. Amadeo K. Inverted Yield Curve and Why It Predicts a Recession. Available at: <https://www.thebalance.com/inverted-yield-curve-3305856>
5. Egan M. Oil crashes by most since 1991 as Saudi Arabia launches price war. Available at: <https://edition.cnn.com/2020/03/08/investing/oil-prices-crash-opec-russia-saudi-arabia/index.html>
6. Прімерова О. К. Особливості розвитку фондового ринку України // Ефективна економіка. - 2016. - No5. Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4948>.
7. Лук'яненко І.Г. Оцінка ймовірності настання кризових явищ в фінансовому секторі України // Науковий журнал „Бізнес Інформ”, Харків, No5(2), 2011(399). - С.50-54.

Гробовська Д. С., Заїка А. В.
Студентки 2 р.н., НаУКМА

ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ

Розвиток сучасної економіки передбачає науковий аналіз та розуміння тих організаційно економічних механізмів, які використовуються державою під час здійснення своїх основних функцій. Найважливішою в цьому відношенні є створена система фінансово-економічного контролю, яка має забезпечити рівновагу та доцільність функціонування суспільства.

Державний фінансовий контроль – різновид фінансового контролю, що здійснюється відповідними органами державного фінансового контролю. Він полягає у встановленні